

Vergaderjaar 2019–2020

35 300 XIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2020

Nr. 105

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2020

Hierbij zend ik u de verslagen van de internetconsultaties over de beleidsregel taakuitoefening CBS en Regeling werkzaamheden derden CBS¹. Deze verslagen zijn ook gepubliceerd op de overheidswebsite voor internetconsultaties. Tevens informeer ik u over de invulling van de moties van de leden Van den Berg (CDA) en Wiersma (VVD) (Kamerstuk 35 300 XIII, nrs. 95 en nr. 97). Deze moties zijn aangenomen door de Tweede Kamer op 18 december 2019.

Consultatieverslagen

De conceptteksten van de beleidsregel en ministeriële regeling zijn geconsulteerd van 11 november 2019 tot 23 december 2019. De consultatieverslagen gaan in op de (belangrijkste) opmerkingen die in de internetconsultatie zijn gemaakt en hoe deze in de beleidsregel in ministeriële regeling zijn verwerkt.

Motie Van den Berg en Wiersma (Kamerstuk 35 300 XIII, nr. 95)

Deze motie bestaat uit verschillende verzoeken. Deze worden hier stapsgewijs behandeld. Ten eerste verzoekt de motie de regering om onafhankelijk toezicht in te stellen dat toeziet op de naleving van de beleidsregel, borgt dat de aanvullende werkzaamheden van het CBS niet leiden tot oneerlijke concurrentie en hierover jaarlijks aan de Kamer rapporteert. Aan deze motie is gevolg gegeven door in de beleidsregel te borgen dat binnen het CBS een functionaris wordt benoemd die de belangen van marktpartijen meeweegt, kennis heeft van mededingingsvraagstukken en die op onafhankelijke wijze adviseert over de toepassing van de Beleidsregel Taakuitoefening CBS en de Regeling werkzaamheden

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

derden CBS. Dit is de zogenaamde Competitive Neutrality Officer. Deze functionaris moet minimaal een keer per jaar schriftelijk verslag uitbrengen aan de directeur-generaal van het CBS.

Tevens zorgt de directeur-generaal van het CBS voor een onafhankelijke klachtencommissie, conform de Algemene wet bestuursrecht, waar marktpartijen klachten kunnen indienen over gedragingen van het CBS met betrekking tot de toepassing van de beleidsregel of de Regeling werkzaamheden derden CBS. Het CBS heeft de klachtenprocedure inmiddels opgesteld en drie onafhankelijke leden benoemd, met als voorzitter Michaël van Straalen. Informatie over de procedure en de commissie wordt op de website van het CBS vanaf 1 juli vermeld.

Ten slotte wordt in de Raad van Advies van het CBS een extra lid met een achtergrond in mededingingsvraagstukken benoemd. De Raad van Advies kijkt met de blik van een externe toezichthouder naar het CBS. De Minister van Economische Zaken en Klimaat heeft op voordracht van de Raad van Advies onlangs de heer dr. F.J.H. (Henk) Don benoemd als extra lid.²

In de beleidsregel is niet vastgelegd dat de Minister jaarlijks aan de Kamer rapporteert. Wel is vastgelegd dat de Minister van Economische Zaken en Klimaat het verslag van de mededingingsspecialist kan opvragen. Ik zeg hierbij toe uw Kamer hierover, en over andere zaken rondom de aanvullende werkzaamheden van het CBS, jaarlijks te rapporteren, conform de motie.

Ten tweede verzoekt de motie in gesprek te gaan met decentrale overheden over het inschakelen van het CBS en statistische onderzoeken niet onderhands te gunnen. De beleidsregel specificiert welke methoden het CBS niet mag gebruiken om verzoeken voor werkzaamheden te verkrijgen. De beleidsregel zet ook het proces uiteen dat het CBS moet doorlopen wanneer het aanvragen krijgt of een project start. Dit proces is erop gericht dat overheidsorganisaties bewust de afweging maken of zij een statistisch verzoek neerleggen bij het CBS of in de markt, en welke redenen zij hanteren indien wordt gekozen voor het CBS. Hierover ga ik, conform de motie, nog in gesprek met de decentrale overheden.

Ten derde, verzoekt de motie om met het CBS aanvullende afspraken te maken over welke activiteiten onder het verbod op actieve acquisitie vallen. In de beleidsregel is in artikel 2 opgenomen dat het CBS zich onthoudt van actieve acquisitie. Meerdere partijen hebben in de internetconsultatie aangegeven graag een verdere verduidelijking te krijgen van wat er onder actieve acquisitie wordt verstaan zoals bedoeld in artikel 2. Naar aanleiding van deze reacties en deze motie is de toelichting van artikel 2 van de Beleidsregel taakuitoefening CBS uitgebreid. In de tekst van de beleidsregel of de toelichting is echter geen restrictieve lijst met activiteiten opgenomen, omdat het onmogelijk is om alle gevallen van actieve acquisitie precies te duiden in de beleidsregel. Wel is in het tweede lid van artikel 2 is een niet-limitatieve lijst van zaken opgenomen die evident onder actieve acquisitie vallen. Het CBS zal zich in zijn handelen altijd moeten afvragen of sprake zou kunnen zijn van actieve acquisitie.

Gewijzigde motie Wiersma en Van den Berg 35 300 XIII, nr. 97

De motie verzoekt ten eerste de beschikbaarheid van bestanden aan marktpartijen niet onnodig in te perken. In artikel 37 van de CBS-wet is als hoofdregel bepaald dat gegevens die het CBS ter uitvoering van zijn

² Stcrt. 2020, nr. 34299

wettelijke taak ontvangt, niet verstrekt worden aan anderen dan degenen die belast zijn met de uitvoering van de taak van het CBS. De directeur-generaal kan wel een uitzondering maken wanneer het gaat om het leveren van microdatabestanden voor statistisch of wetenschappelijk onderzoek, zo lang de gegevens niet tot specifieke personen of bedrijven zijn te herleiden. Vanwege de datarevolutie, toenemende zorg over dataspionage en strengere eisen aan privacy en informatieveiligheid wordt op dit moment een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd³ naar de toegang die wordt verleend tot zijn microdatabestanden, de zogeheten Remote Access.

Tevens verzoekt de motie toezicht op de prijsstelling. In de beleidsregel is vastgelegd dat het CBS voor aanvullende statistische diensten de integrale kostprijs in rekening moet brengen. In de beleidsregel staat ook welke aspecten er minimaal in een projectvoorstel moeten worden gespecificeerd voor de transparantie van de kosten. Op de toepassing van de beleidsregel, en dus ook op dit onderdeel, wordt vervolgens toezicht gehouden door de Raad van Advies en de Competitive Neutrality Officer.

Tot slot verzoekt de motie de regering om het begrip werkzaamheden aan derden te verduidelijken en waar nodig te begrenzen. De ministeriële regeling en de beleidsregel, die gelden voor werkzaamheden voor derden en overheden, zijn er op gericht om de rolverdeling tussen het CBS en marktpartijen duidelijker te maken. In de ministeriële regeling is aangegeven wat onder een derde wordt verstaan, namelijk private partijen.⁴ Naar aanleiding van de consultatie is verder verduidelijkt dat derden met een wettelijke taak voor de uitvoering van deze taak een beroep kunnen doen op het CBS voor hun behoefte aan statistische informatie. Voor overige statistische diensten die buiten de wettelijke taak van deze derden vallen, gelden de normale regels zoals opgenomen in artikel 2 van de Regeling werkzaamheden derden CBS.

Hiermee wordt conform de motie het begrip «derden» verder verduidelijkt met als doel oneerlijke concurrentie met marktpartijen tegen te gaan. Dit houdt niet in dat het CBS geen opdrachten meer mag uitvoeren voor overheden en zich enkel moet beperken tot de verplichte Europese statistieken. Daarom is met deze aanvulling mijns inziens het begrip voldoende verduidelijkt en begrensd.

Tot slot

De beleidsregel en ministeriële regeling zijn op 9 april 2020 goedgekeurd door de ministerraad en zullen in werking treden op 1 juli 2020. Het gewenste resultaat van dit maatregelenpakket is dat de rolverdeling tussen het CBS en marktpartijen duidelijker wordt en dat het CBS zijn belangrijke maatschappelijke rol kan blijven vervullen, maar zich daarbij rekenschap geeft van de belangen van marktpartijen en die goed in ogenschouw neemt in het kader van het eigen handelen en op sommige gebieden een stap terug doet. Zoals eerder gecommuniceerd (Kamerstuk 35 000 XIII, nr. 84) evalueer ik de beleidsregel en ministeriële regeling in 2022 om te bezien of dit gewenste resultaat is behaald.

Ik heb er vertrouwen in dat de beleidsregel en ministeriële regeling meer duidelijkheid scheppen over de rolverdeling tussen het CBS en marktpar-

³ Voor meer informatie over dit onderzoek zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2019/49/cbs-onderzoekt-toegang-tot-privacygevoelige-data>

⁴ In de Regeling werkzaamheden derden CBS wordt gespecificeerd wat er onder een derde wordt verstaan. Dit is een partij die niet behoort tot de overheid, uitgezonderd een partij die:

- a. in overwegende mate wordt gefinancierd door de overheid, en
- b. belast is met een wettelijke taak.

tijen, alsmede een relatieverbetering tussen het CBS en een aantal marktpartijen en brancheverenigingen faciliteren, zodat meer kansen voor productieve samenwerking benut worden.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes